

DE COMMISSIE VAN TOEZICHT EN DE BEKLAGCOMMISSIE IN EEN PENITENTIAIRE INRICHTING

INLEIDING

Iedere penitentiare inrichting kent een zogenaamde Commissie van Toezicht. Een Commissie van Toezicht is een van de penitentiare inrichting volledig onafhankelijke commissie, die zich met name bezighoudt met het toezicht op de behandeling van gedetineerden en het onderhouden van contacten met hen, het zonedig doen van suggesties aan de Directeur en het eventueel geven van adviezen aan de Minister van Justitie. De leden hebben altijd toegang tot alle plaatsen in de inrichting en tot alle plaatsen waar gedetineerden verblijven. In een Commissie van Toezicht zit veelal een Rechter, een arts, een advocaat en een maatschappelijk werker. Verder worden leden betrokken uit allerlei geledingen van de maatschappij, van huisvrouw tot mensen uit het bedrijfsleven.

WERKZAAMHEDEN LEDEN COMMISSIE VAN TOEZICHT

Veelal wekelijks wordt een penitentiare inrichting door een zogenaamde weekcommissaris bezocht, die gesprekken aangaat met gedetineerden die daartoe een verzoek hebben ingediend. Verzoeken kunnen nogal van uiteenlopende aard zijn. Zo kan het bijvoorbeeld gaan om het eten wat dagelijks wordt aangeboden, de bejegening door PIW-ers, problemen met de in- en uitvoeren van goederen, het aanbod van recreatie of persoonlijke verzorging etc. Waar mogelijk probeert de weekcommissaris in de bemiddelende sfeer tussen een gedetineerde en de inrichting problemen op te lossen.

Maandelijks brengen de weekcommissarissen verslag uit aan de voltallige Commissie van Toezicht, die maandelijks met de Directie vergadert. Hierbij blijft het niet altijd tot het uitbrengen van verslag, tevens wordt gezien of op bepaalde punten een beleidswijziging aan de orde is en/of eventueel problemen in de toekomst kunnen worden voorkomen.

Ook wordt in dit soort vergaderingen wel besproken of aan gedetineerden duidelijkheid kan worden verschaft over eventueel op te leggen straffen bij veel voorkomende overtredingen.

Zo is het opleggen van disciplinaire straffen voorbehouden aan de Directeur van een penitentiare inrichting. Hierbij kan het goed zijn om van tevoren aan te geven welke disciplinaire straf op een bepaald feit staat, zoals bijvoorbeeld het gebruik van softdrugs en het herhaald gebruik hiervan. Zo kan worden voorkomen dat door de Directeur willekeurig, afhankelijk van de persoon, straffen worden opgelegd. Op deze wijze weet iedereen waar hij aan toe is.

Ook komt het voor dat één of meer leden van de Commissie van Toezicht eens in de zoveel tijd contact hebben met de Voorzitter van de GEDECO. Op deze wijze hoort de Commissie van Toezicht wat er onder de gedetineerden leeft en kan dit mee worden genomen in een vergadering met de Directie. Langs deze weg kan in sommige gevallen worden bewerkstelligd dat een verzoek c.q. verzoeken van een groep gedetineerden wordt ingewilligd. Ook ontvangt een Commissie van Toezicht op verzoek een kopie van het verslag van het overleg dat de Directie regelmatig heeft met de GEDECO.

Niet alle klachten die gedetineerden hebben, kunnen door de weekcommissaris worden opgelost en daarvoor staat dan de weg open naar de Beklagcommissie. Gedetineerden kunnen binnen zeven dagen na een beslissing door of vanwege de Directeur bij de Beklagcommissie in beklag gaan.

DE BEKLAGCOMMISSIE

Uit de leden van de Commissie van Toezicht wordt een Beklagcommissie samengesteld. Veelal zijn dit twee vaste leden en één lid die steeds wisselt.

In sommige penitentiaire inrichtingen komt de Beklagcommissie eens in de veertien dagen bij elkaar om de klachten van gedetineerden mondeling te behandelen. Voorafgaand aan deze mondelinge behandeling wordt de Directeur gevraagd om een schriftelijke toelichting te geven op zijn of haar beslissing, welke reactie voor de zitting aan de desbetreffende gedetineerde wordt toegezonden. Aansluitend vindt een mondelinge behandeling plaats en wordt de gedetineerde de gelegenheid geboden om zijn klacht nader toe te lichten. In het merendeel van de gevallen wordt aansluitend op de mondelinge behandeling een beslissing genomen door de Beklagcommissie. Klachten die bij de Beklagcommissie voorkomen, zijn nogal verschillend van aard. Zo kan geklaagd worden over een opgelegde maatregel, een opgelegde disciplinaire straf, een weigering van de Directeur om bepaalde goederen op cel toe te laten, goederen die tijdens het transport uit een andere inrichting zijn verdwenen of omdat een gedetineerde van mening is dat hem bepaalde rechten worden onthouden.

Indien een klacht ongegrond wordt verklaard, bestaat voor de gedetineerde de gelegenheid om binnen zeven dagen in beroep te gaan bij de Raad voor de Strafrechtstoepassing en de Jeugdbescherming. Indien een klacht gegrond wordt verklaard, geldt deze zelfde mogelijkheid voor de Directeur. Indien in zo'n geval de Directeur geen beroep aantekent, zal de Voorzitter van de Beklagcommissie overleg plegen met de Directeur om te bezien of en zo ja, welke vorm van compensatie aan de gedetineerde moet worden geboden. Deze compensatie kan bestaan in het toekennen van een bepaald geldbedrag, bijvoorbeeld ingeval iemand ten gevolge van een disciplinaire straf zijn inkomsten uit arbeid niet heeft gekregen, een extra luchtmoment of een keer extra bezoek, al dan niet zonder toezicht (dit laatste alleen in een gevangenis).

Nu is het zo dat met de afhandeling van een klacht nogal eens wat tijd gemoed is (zes tot acht weken). Indien een penitentiaire straf wordt opgelegd voor bijvoorbeeld zeven dagen afzondering op eigen cel met verwijdering van tv (maatregel), kan het nuttig zijn om de Voorzitter van de Beroepscommissie te vragen de beslissing van de Directeur geheel of gedeeltelijk te schorsen in afwachting van de beslissing van de Beklagcommissie. Hiervoor zijn in iedere penitentiaire inrichting modellen beschikbaar die kunnen worden ingevuld. Een dergelijk schorsingsverzoek moet wel tegelijk met het klachtformulier worden ingediend, omdat anders het schorsingsverzoek niet in behandeling wordt genomen. De Voorzitter van de Beroepscommissie neemt in zo'n geval (telefonisch) contact op met de Directeur en zal zo spoedig mogelijk een beslissing nemen. De praktijk leert dat schorsingsverzoeken slechts dan worden toegewezen indien al snel duidelijk is dat de Directeur ten onrechte een bepaalde beslissing heeft genomen.

Ook komt het voor dat een gedetineerde wordt overgeplaatst en nog een klacht wil indienen tegen de penitentiaire inrichting waar hij vandaan komt. Ook dit is mogelijk. De klacht wordt dan behandeld door de Beklagcommissie in de inrichting waar de gedetineerde van weg geplaatst is en de gedetineerde zelf zal gehoord worden door de Voorzitter van de Beklagcommissie van de inrichting waar hij op dat moment verblijft. Van dit horen wordt een verslag gemaakt, dat wordt opgestuurd naar de behandelende Beklagcommissie, die uiteindelijk ook de beslissing neemt.

Voor gedetineerden zijn inmiddels handige handboeken in de bibliotheek voorhanden waarin staat hoe alles in zijn werk gaat. Als voorbeelden zij hier genoemd het Bajesboek en het Nederlands Detentierecht. Gezien de soms ingewikkeldheid van de regelingen kan het verstandig zijn om voor een beklagzaak een advocaat in de arm te nemen. Sommige advocaten hebben zich zelfs gespecialiseerd in het Penitentiair Detentierecht. In veel gevallen kan gratis van de diensten van een advocaat gebruik worden gemaakt en het vergroot de kans om in het gelijk gesteld te worden.

Ten Holter Advocaten te Dordrecht

Marcel Smit